

Neoficialus vertimas

EUROPOS TARYBA
EUROPOS ŽMOGAUS TEISIŲ TEISMAS
TREČIASIS SKYRIUS
NUTARIMAS DĖL

Stasio SIPAVIČIAUS
pareiškimo Nr. 49093/99
prieš Lietuvą

PRIIMTINUMO

Europos Žmogaus Teisių Teismas (Trečiasis skyrius), 2000 m. lapkričio 28 dieną posėdžiaujant kolegijai, sudaryta iš:

pirmininko J.-P. COSTA,
teisėjų W. FUHRMANN,
P. KŪRIO,
F. TULKENS,
K. JUNGWIERT,
sero Nicolas BRATZA,
K. TRAJA

ir skyriaus kanclerės S. DOLLÉ,

atsižvelgdamas į minėtą pareiškimą, pateiktą 1999 m. balandžio 6 dieną ir įregistruotą 1999 m. birželio 24 dieną;

atsižvelgdamas į atsakovės Vyriausybės pateiktą nuomonę ir į pareiškėjo kaip atsakymą pateiktą nuomonę,

po svarstymo

nusprendė:

FAKTAI

Pareiškėjas yra Lietuvos Respublikos pilietis, gimęs 1950 m., gyvenantis Kaune. Teisme jam atstovauja U. Salburg, Vilniuje praktikuojantis advokatas.

A. Bylos aplinkybės

Bylos faktai, pateikti šalių, gali būti apibendrinti, kaip išdėstyta toliau.

Pareiškėjas, vyresnysis policijos komisaras, buvo įtartas bendrininkavimu darant spalvotųjų metalų kontrabandą, kadangi 1994 m. jis netyrė tam tikrų kontrabandininkų veiklos. 1995 m. rugpjūčio 18 dieną jis

buvo sulaikytas dėl 1992 m. iškeltos baudžiamosios bylos. Byloje, įskaitant pareiškėją, buvo aštuoni kaltinamieji.

1995 m. rugpjūčio 22 dieną jam buvo pareikšti kaltinimai sukčiavimu pagal Baudžiamojo kodekso 274 straipsnį, piktnaudžiavimu tarnyba pagal Kodekso 285 straipsnį ir tarnybiniu suklastojimu pagal Kodekso 289 straipsnį. 1995 m. lapkričio 29 dieną prokuratūra atsisakė paskutiniojo kaltinimo. Nuo 1995 m. gruodžio 1 dienos iki 1996 m. sausio 18 dienos vyko kaltinamųjų susipažinimas su bylos medžiaga. 1996 m. vasario 14 dieną prokuroras patvirtino kaltinamąją išvadą, kurioje pareiškėjas buvo kaltinamas dėl Baudžiamojo kodekso 274 ir 285 straipsniuose numatytų nusikaltimų.

1996 m. vasario 20 dieną byla buvo perduota Vilniaus apygardos teismui.

1996 m. gegužės 17 dieną Vilniaus apygardos teismo teisėjas, nustatęs gausius parengtinio tyrimo metu padarytus valstybės vidaus baudžiamojo proceso pažeidimus, nutarė, kad tyrimas turi būti papildytas. Teisėjas, *inter alia*, nustatė, kad prokurorai nesiėmė procesinių veiksmų dėl kaltinimo pareiškėjui tarnybiniu suklastojimu, kuris nebuvo paminėtas kaltinamojoje išvadoje. Teisėjas taip pat paprašė, kad prokurorai papildytų kaltinimus pagal Baudžiamojo kodekso 274 ir 285 straipsnius.

1996 m. birželio 26 dieną Apeliacinis teismas panaikino minėtą sprendimą, pripažinęs, kad apygardos teismas galėjo nagrinėti atidavimo teismui klausimą neatlikus papildomo tyrimo. Teismas nutarė, kad toje stadijoje apygardos teismas turėjo nuspręsti, ar surinktų įrodymų užteko, kad kaltinamasis galėtų būti atiduotas teismui, o ne ar jie pakankami kaltei nustatyti. Apeliacinis teismas taip pat nusprendė paleisti pareiškėją už užstatą. Jis buvo paleistas teismo salėje.

1996 m. liepos 9 dieną Apeliacinis teismas persiuntė bylą Vilniaus apygardos teismui.

1996 m. rugsėjo 20 dieną Vilniaus apygardos teismo teisėjas atidavė pareiškėją teismui dėl kaltinimų pagal Baudžiamojo kodekso 274 ir 285 straipsnius. Pirmas teisiamasis posėdis buvo paskirtas 1996 m. spalio 28 dienai.

Pareiškėjas teigia, kad 1996 m. spalio 28 dieną neatvyko teisėjas, nors šalys atvyko.

Pirmas teisiamasis posėdis įvyko 1996 m. gruodžio 9 dieną, bet dėl vieno iš teisiamųjų ligos ir 34 iš 37 teismo kviestų liudytojų nedalyvavimo byla buvo sustabdyta. Kitas posėdis įvyko 1997 m. vasario 28 dieną, ir nagrinėjimas buvo atidėtas dėl kito teisiamąjo ligos. Po to vykusio posėdžio (1997 m. balandžio 10 dieną) metu teisminis nagrinėjimas buvo atidėtas dėl 27 liudytojų nedalyvavimo. Tą dieną Vilniaus apygardos teismas taip pat nusprendė patenkinti pareiškėjo prašymą iškviesti keturis jo liudytojus. Kitame teisiamajame posėdyje (1997 m. gegužės 21 dieną) nagrinėjimas buvo atidėtas dėl 23 liudytojų nedalyvavimo. Teismas nutarė liudytojus atvesdinti.

Teisminis nagrinėjimas buvo atnaujintas 1997 m. birželio 16 dieną, bet nagrinėjimas buvo atidėtas dėl atstovaujancio teisininko ir 18 liudytojų nedalyvavimo. 1997 m. rugsėjo 3 dieną teisminis nagrinėjimas buvo atidėtas dėl dviejų teisiamųjų ligos ir 13 liudytojų nedalyvavimo. Kito posėdžio (1998 m. sausio 21 dieną) metu nagrinėjimas buvo atidėtas dėl 8 liudytojų nedalyvavimo. Keturiems liudytojams teismas dėl neatvykimo paskyrė baudas. 1998 m. sausio 22 dieną neatvyko nė vienas iš aštuonių liudytojų ir teismas nutarė juos atvesdinti. Kadangi 1998 m. sausio 23 dieną jie nebuvo atvesdinti į teismą, teisminis nagrinėjimas vėl buvo atidėtas.

Kitame posėdyje (1998 m. kovo 12 dieną) nagrinėjimas buvo atidėtas dėl vieno iš teisiamųjų ligos. 1998 m. balandžio 21 dieną teisminis nagrinėjimas buvo atidėtas dėl 9 liudytojų nedalyvavimo. Teismas nutarė juos atvesdinti. Kitą dieną liudytojai buvo atvesdinti į teismą ir teisiamieji posėdžiai vyko 1998 m. balandžio 22–24, 27 ir gegužės 11 dieną.

1998 m. balandžio 24 dienos teisiamajame posėdyje teisėja konstatavo:

„...kaltinimas sukčiavimu gali būti papildytas ... [o] kaltinimas pagal [Baudžiamojo kodekso] 285 straipsnį gali būti pakeistas pridedant „savanaudiškas paskatas“ ...“

1998 m. gegužės 11 dienos posėdžio metu teisėja pasakė:

„...kaltinimas pagal 285 straipsnį gali būti papildytas ... nurodomais Policijos įstatymo [konkrečių nuostatų] pažeidimais...“

To posėdžio metu bylą tirianti teisėja informavo šalis, kad 1998 m. gegužės 22 dieną ji skelbs nuosprendį.

1998 m. gegužės 22 dieną Vilniaus apygardos teismas išteisino pareiškėją dėl sukčiavimo punkto pagal Baudžiamojo kodekso 274 straipsnį. Dėl kaltinimo pagal 285 straipsnį teismas nustatė: „kaltinimas piktnaudžiavimu tarnyba yra nepagrįstas... . Tačiau [pareiškėjas], būdamas valstybės pareigūnas, netinkamai vykdė savo funkcijas dėl nerūpestingumo“, pažeisdamas tam tikras Policijos įstatymo nuostatas. Teisėja pripažino pareiškėją kaltu dėl tarnybos pareigų neatlikimo dėl nerūpestingumo pagal Baudžiamojo kodekso 288 straipsnį ir nuteisė jį vieneriems metams laisvės atėmimo. Jam taip pat buvo atimta teisė eiti pareigūno pareigas teisėsaugos sistemoje. Teisėja sumažino laisvės atėmimo bausmę trečdaliu pagal amnestijos įstatymą ir pripažino, kad pareiškėjas dėl išbūto kardo kalinimo (suėmimo) laiko jau atliko bausmę.

Pareiškėjas apskundė 1998 m. gegužės 22 dienos nuosprendį, nurodydamas, kad Vilniaus apygardos teismas nuteisė jį už nusikaltimą, kurio neapėmė pradiniai kaltinimai ir nuo kurių jis neturėjo galimybės gintis. Konkrečiai jis pažymėjo, kad teismo nagrinėjimo metu teisėja niekaip nenurodė, kad kaltinimas piktnaudžiavimu tarnyba gali būti pakeistas į kaltinimą tarnybos pareigų neatlikimu dėl nerūpestingumo.

1998 m. rugsėjo 9 dieną Apeliacinis teismas atmetė skundą. Teismas, *inter alia*, nutarė:

„Teiginys, kad kaltinimų pakeitimas buvo neleidžiamas, yra nepagrįstas. Abu straipsniai [Baudžiamojo kodekso 285 ir 288] baudžia už nusikaltimus valstybės tarnybai. Teismas nustatė tik tai, kad [pareiškėjas] netinkamai atliko savo, kaip pareigūno, funkcijas dėl nerūpestingumo, bet nenustatė, kad jis tyčia pasinaudojo savo tarnybine padėtimi priešingai jo tarnybos interesams. [Pradinis] kaltinimas nesirėmė [pareiškėjo padarytais] konkrečių Policijos įstatymų nuostatų pažeidimais. Pagal Baudžiamojo proceso kodekso 279 straipsnio 2 dalies ir 280 straipsnio reikalavimus teismas išpėjo [pareiškėją], kad kaltinimas gali būti papildytas [konkrečių] Policijos įstatymo [nuostatų] pažeidimais. Pasirengti gynybai buvo pasiūlyta pertrauka, bet šalys tokios pertraukos neprašė... . Todėl teiginys, kad [pareiškėjas] negalėjo gintis nuo kaltinimų, yra atmetamas.“

Pareiškėjas padavė kasacinį skundą Aukščiausiajam Teismui, skųsdamasis, *inter alia*, kad kaltinimo pakeitimas pažeidė jo teisę gintis.

1999 m. kovo 2 dieną Aukščiausiasis Teismas atmetė skundą, patvirtindamas žemesniųjų teismų sprendimus. Teismas, *inter alia*, nustatė, kad pirmosios instancijos teismas pakeitė kaltinimą piktnaudžiavimu tarnyba į kaltinimą tarnybos pareigų neatlikimu dėl neatsargumo pagal Baudžiamojo proceso kodekso 279 straipsnio 2 dalies ir 280 straipsnio reikalavimus, kadangi teismas pakeitė pradinį kaltinimą lengvesniu, tiesiog padarydamas teisines išvadas iš jam pateiktų faktų.

B. Bylai reikšmingos vidaus teisės nuostatos

Bylai reikšmingos Baudžiamojo kodekso nuostatos:

274 straipsnis baudžia už sukčiavimo (turto įgijimo apgaulės būdu) veikas laisvės atėmimo iki 8 metų bausme.

285 straipsnis sukuria atsakomybę už tyčinį piktnaudžiavimą tarnyba, už kurį gali būti baudžiama įkalinimu iki 5 metų ar bauda.

288 straipsnis baudžia už valstybės pareigūnų netinkamą funkcijų vykdymą dėl nerūpestingumo laisvės atėmimu iki 4 metų ar bauda.

289 straipsnis sukuria atsakomybę už oficialių dokumentų klastojimo veikas, už kurias gali būti baudžiama įkalinimu iki 6 metų ar bauda.

Už nusikaltimus, numatytus 285, 288 ir 289 straipsniuose, kaip papildoma bausmė taip pat gali būti paskirtas atėmimas teisės eiti tam tikras pareigas valstybės tarnyboje.

Bylai reikšmingos Baudžiamojo proceso kodekso nuostatos, kurios buvo taikytinos tuo metu:

279 straipsnio 2 dalis leido teismui teismo nagrinėjimo metu pakeisti kaltinimą kitu. Pagal 280 straipsnio 1 dalį, teismas turėjo teisę pakeisti kaltinimą lengvesniu, jeigu naujasis kaltinimas savo faktinėmis aplinkybėmis iš esmės nesiskyrė nuo pradinio kaltinimo. Pagal 280 straipsnio 2 ir 6 dalis, teismas taip pat galėjo pakeisti kaltinimą sunkesniu. Tokiu atveju teismo prašymu teismas galėjo padaryti teismo nagrinėjimo pertrauką gynybai peržiūrėti.

1999 m. vasario 5 dieną Konstitucinis Teismas nutarė, kad Kodekso 280 straipsnio 1 dalies nuostatos atitinka Konstitucijos garantuojamus teisingo proceso ir gynybos teisių principus. Konstitucinis Teismas taip pat nutarė, kad 280 straipsnio 2 ir 6 dalys ta apimtimi, kuria jos leido teismui pakeisti kaltinimą į sunkesni, prieštarauja Konstitucijai.

SKUNDAI

1. Remdamasis Konvencijos 3 straipsniu pareiškėjas skundžiasi dėl jo kardomojo kalnimo (suėmimo) sąlygų.
2. Remdamasis 5 straipsnio 1, 3 ir 4 dalimis jis taip pat tvirtina, kad jo kardomasis kalnimas (suėmimas) buvo neteisėtas. Jis teigia nebuves pristatytas tinkamam pareigūnui ir neturėjęs galimybės, kad jo suėmimą peržiūrėtų teismas.
3. Remdamasis Konvencijos 6 straipsnio 1 dalimi pareiškėjas skundžiasi, kad procesas buvo nepagrįstai ilgas, kadangi parengtinio tyrimo ir teismo nagrinėjimo metu buvo daug nepateisinamų sustojimų.
4. Remdamasis Konvencijos 6 straipsnio 1 dalimi ir 3 dalies a ir b punktais pareiškėjas skundžiasi, kad jam nebuvo pareikšti kaltinimai tarnybos pareigų neatlikimu dėl nerūpestingumo, t. y. nusikaltimo, dėl kurio jis galiausiai buvo nuteistas. Anot pareiškėjo, pareigų neatlikimo dėl nerūpestingumo nusikaltimas visiškai skiriasi nuo piktnaudžiavimo tarnyba nusikaltimo, t.y. tyčinio nusikaltimo, kuriuo prokurorai kaltino viso teismo nagrinėjimo metu. Jis teigia sužinojęs apie kaltinimą tarnybos pareigų neatlikimu dėl nerūpestingumo tik iš pirmosios instancijos nuosprendžio. Todėl jis neturėjo nei laiko, nei galimybių pasirengti gynybai.
5. Remdamasis Konvencijos 6 straipsnio 1 ir 2 dalimis pareiškėjas taip pat teigia, kad teismai pažeidė teisingumo ir nekaltumo prezumpcijos principus, kadangi jie klaidingai nusprendė dėl faktų ir netinkamai taikė valstybės vidaus teisės nuostatas. Be to, jis teigia, kad jis nebuvo teisingai teisiamas, kadangi teismai jį nuteisė už tarnybos pareigų neatlikimą dėl nerūpestingumo ir paskyrė įkalnimo bausmę už šį nesunkų nusikaltimą vien tik tam, kad pateisintų dešimt jo išbūtų kardomojo kalnimo (suėmimo) mėnesių.

TEISĖ

1. Pareiškėjas skundžiasi, kad jo kardomojo kalnimo (suėmimo) sąlygos pažeidė Konvencijos 3 straipsnį, kuris numato:

„Niekas negali būti kankinamas, patirti nežmonišką ar žeminantį jo orumą elgesį arba būti taip baudžiamas.“

Pareiškėjas taip pat teigia, kad jo kardomuoju kalinimu (suėmimu) buvo pažeistas Konvencijos 5 straipsnis, kuris, kiek tai šiuo požiūriu reikšminga, skelbia:

„1. Kiekvienas asmuo turi teisę į laisvę ir saugumą. Niekam laisvė negali būti atimta kitaip, kaip šiais atvejais, ir įstatymo nustatyta tvarka: ... ;

c) kai asmuo teisėtai sulaikomas ar suimamas, kad būtų pristatytas kompetentingai teismo institucijai, pagrįstai įtariant jį padarius nusikaltimą ar kai pagrįstai manoma, jog būtina neleisti padaryti nusikaltimo, arba manoma, jog jis, padaręs tokį nusikaltimą, gali pabėgti;

3. Kiekvienas sulaikytasis ar suimtasis pagal šio straipsnio 1 dalies c punkto nuostatas turi būti skubiai pristatytas teisėjui ar kitam pareigūnui, kuriam įstatymas yra suteikęs teisę vykdyti teismines funkcijas, ir turi teisę į bylos nagrinėjimą per įmanomai trumpiausią laiką arba teisę būti paleistas proceso metu. Paleidimas gali būti sąlygojamas garantijų, kad jis atvyks į teismą.

4. Kiekvienas asmuo, kuriam atimta laisvė jį sulaikius ar suėmus, turi teisę kreiptis į teismą, kad šis greitai priimtų sprendimą dėl kalinimo teisėtumo ir, jeigu asmuo kalinamas neteisėtai, nuspręstų jį paleisti.“

Teismas pripažįsta, kad ši pareiškimo dalis buvo pateikta per vėlai, nes, darant prielaidą, kad nurodomų Konvencijos 3 ir 5 straipsnių pažeidimų atžvilgiu nebuvo adekvačių teisinės gynybos priemonių, šiuo aspektu „galutinė“ data pagal Konvencijos 35 straipsnio 1 dalį buvo 1996 m. birželio 26 diena, kai pareiškėjas buvo paleistas iš įkalinimo įstaigos, t. y. anksčiau negu prieš šešis mėnesius iki šio pareiškimo pateikimo dienos (žr. *Valašinas v. Lithuania* (dec.), no. 44558/98, 2000-03-14; taip pat žr. dėl teisinės gynybos priemonės ikiteisminio kalinimo laikotarpio atžvilgiu nebuvimo *Jėčius v. Lithuania*, no. 34578/97, 2000-07-31, §§ 96–102; *Grauslys v. Lithuania*, no. 36743/97, 2000-10-10, §§ 51–55).

Iš to seka, kad ši pareiškimo dalis turi būti atmesta pagal Konvencijos 35 straipsnio 1 ir 4 dalis.

2. Remdamasis Konvencijos 6 straipsnio 1 dalimi pareiškėjas skundžiasi, kad baudžiamasis procesas prieš jį buvo per ilgas.

Konvencijos 6 straipsnio 1 dalis, kiek tai šiuo požiūriu reikšminga, numato:

„Kai yra sprendžiamas ... jam pareikšto kokio nors baudžiamojo kaltinimo klausimas, toks asmuo turi teisę, kad bylą per įmanomai trumpiausią laiką ... teisingai išnagrinėtų ... teismas. ...“

Šalys sutinka, kad laikotarpis, į kurį turi būti atsižvelgta, prasidėjo, kai pareiškėjas buvo sulaikytas 1995 m. rugpjūčio 18 dieną. Procesas baigėsi 1999 m. kovo 2 dieną priėmus kasacinį sprendimą. Taigi trijuose jurisdikcijos lygmenyse jis truko daugiau kaip trejus su puse metų.

Vyriausybė teigia, kad byla buvo susijusi su kaltinimais daugeliui pareigūnų dėl stambaus masto korupcijos ir todėl buvo itin sudėtinga. Kaltinimai buvo pareikšti 8 kaltinamiesiems dėl daugelio epizodų nuo 1992 m. iki 1995 m. Parengtinio tyrimo metu buvo apklausta daug liudytojų, o bylą nagrinėjęs teismas iškvietė 37 liudytojus. Procesą lėtino ir įvairūs teisiųjų prašymai iškviešti liudytojus. Be to, byloje buvo atliktos sudėtingos ekspertizės. 9 teisiamieji posėdžiai buvo atidėti dėl tam tikrų liudytojų nedalyvavimo, o 4 – dėl kai kurių teisiųjų ligos. Vyriausybė teigia, kad parengtinis tyrimas ir teisminis nagrinėjimas buvo vykdomi sparčiai, kad valstybės valdžios institucijoms negalėtų būti priskirtas joks atidėliojimas ir todėl proceso trukmė atitiko Konvencijos 6 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą „įmanomai trumpiausio laiko“ reikalavimą.

Pareiškėjas sutinka, kad byla galėtų būti vertinama kaip sudėtinga. Tačiau jis teigia, kad jo byla nebuvo susijusi su keturių kitų kaltinamųjų byla. Todėl valdžios institucijos prasižengė sujungdamos septynias skirtingas bylas į vieną, dėl ko parengtinis tyrimas ir teisminis nagrinėjimas tęsėsi nuo 1992 m. iki 1999 m. Bet kokiu atveju bylos sudėtingumas neatleido valstybės valdžios institucijų nuo pareigos užtikrinti, kad jo byla teisme būtų išnagrinėta greitai. Jis nurodo keletą veiksnių, nulėmusių atidėliojimą, konkrečiai nuo 1996 m. gegužės 17 iki gruodžio 9 dienos. Pareiškėjo nuomone, šis atidėliojimas galėjo būti priskirtas valstybės valdžios institucijoms ir negalėjo būti pateisinamas. Pareiškėjas teigia, kad dėl jo paties veiksmų viso teismo nagrinėjimo metu nebuvo daromos jokios pertraukos.

Teismas pastebi, kad šis sudėtingas procesas truko trejus su puse metų trijose instancijose, o tarpinis procesinis klausimas buvo iškeltas dviejuose jurisdikcijos lygmenyse. Nors kai kurie laikotarpiai gali būti įvardinti kaip sukėlę atidėliojimą, bet Teismas pripažįsta, kad vertinant apskritai procesas negali būti laikomas nepagrįstai ilgu. Todėl jis pripažįsta, kad šis skundas yra aiškiai nepagrįstas Konvencijos 35 straipsnio 3 dalies prasme. Taigi jis turi būti atmestas pagal 35 straipsnio 4 dalį.

3. Pareiškėjas taip pat tvirtina, kad kaltinimo pakeitimas nuteisiant pažeidė jo teises, numatytas 6 straipsnio 1 dalyje ir 3 dalies a ir b punktuose, kurie, kiek tai šiuo požiūriu reikšminga, numato:

„1. Kai yra sprendžiamas ... jam pareikšto kokio nors baudžiamojo kaltinimo klausimas, toks asmuo turi teisę, kad bylą ... teisingai išnagrinėtų ... teismas. ...“

3. Kiekvienas kaltinamas nusikaltimo padarymu asmuo turi mažiausiai šias teises:

a) būti skubiai ir išsamiai jam suprantama kalba informuotas apie pateikiamo jam kaltinimo pobūdį ir pagrindą;

b) turėti pakankamai laiko ir galimybių pasiręgti savo gynybai; ...“

Vyriausybė teigia, kad pareiškėjas šiuo aspektu neišnaudojo vidaus teisinės gynybos priemonių, kadangi savo kasaciniame skunde jis teigė, kad kaltinimų pakeitimas buvo neteisėtas valstybės vidaus baudžiamojo proceso prasme, bet nesiskundė dėl teisingo proceso ar gynybos teisių pažeidimų Konvencijos 6 straipsnio prasme. Be to, 1998 m. balandžio 24 ir gegužės 11 dienos teisiųjų posėdžių metu teisėja išpėjo pareiškėją, kad kaltinimai jam gali būti pakeisti, ir pasiūlė jam pertrauką pasiręgti gynybai. Tačiau pareiškėjas neprašė pertraukos pagal Baudžiamojo proceso kodekso 280 straipsnį ir tokiu būdu neįvykdė Konvencijos 35 straipsnio 1 dalies reikalavimų. Bet kokiu atveju, anot Vyriausybės, kaltinimo piktnaudžiavimu tarnyba pakeitimas atitiko valstybės vidaus materialinės ir proceso teisės reikalavimus. Be to, tai, kad bylą nagrinėjusi teisėja du kartus (1998 m. balandžio 24 ir gegužės 11 dieną) išpėjo pareiškėją, suteikė jam Konvencijos 6 straipsnio 1 dalyje ir 3 dalies a ir b punktuose įtvirtintas garantijas.

Pareiškėjas ginčija šiuos argumentus, nuroydamas, kad jis pasinaudojo visomis Lietuvos teisės numatytomis teisinės gynybos priemonėmis, kad būtų atitaisytas Konvencijos 6 straipsnio 1 dalies ir 3 dalies a ir b punktų pažeidimas, bet nieko nepasiekė. Be to, pareiškėjas tvirtina, kad Baudžiamojo proceso kodekso 280 straipsnis neleidžia teisiamajam prašyti teismo nagrinėjimo pertraukos, kai teisėjas ketina pakeisti kaltinimą į lengvesnį. Todėl net darant prielaidą, kad jam buvo pranešta, kad kaltinimas piktnaudžiavimu tarnyba gali būti pakeistas į lengvesnį kaltinimą tarnybos pareigų neatlikimu dėl nerūpestingumo, Baudžiamojo proceso kodekso 280 straipsnis nebūtų jam suteikęs teisės prašyti padaryti teismo nagrinėjimo pertrauką. Todėl Vyriausybės argumentas, kad jis nepasinaudojo teise prašyti teismo atidėti bylos nagrinėjimą pagal minėtą vidaus teisės nuostatą, yra nepagrįstas.

Pareiškėjas pripažįsta, kad 1998 m. balandžio 24 ir gegužės 11 dienos posėdžių metu bylą nagrinėjusi teisėja išpėjo jį apie galimą kaltinimo sukčiavimu pasunkinimą ir kaltinimo piktnaudžiavimu tarnyba pakeitimą. Tačiau nė vienu iš šių išpėjimų nebuvo nurodyta, kad kaltinimas piktnaudžiavimu tarnyba pagal Baudžiamojo kodekso 285 straipsnį gali būti pakeistas kitu arba kad gali būti įvestas naujas kaltinimas tarnybos pareigų neatlikimu dėl nerūpestingumo pagal Baudžiamojo kodekso 288 straipsnį, ką patvirtina šių posėdžių protokolai. Remdamasis Teismo sprendimu byloje *Pelissier and Sassi prieš Prancūziją* ([GC] no. 25444/94, 1999-03-24, ECHR 1999-II, §§ 51–63) pareiškėjas daro išvadą, kad jis buvo nuteistas dėl visai kitokio nusikaltimo, negu buvo kaltinamas prieš nuteisiant, ir tuo buvo pažeista Konvencijos 6 straipsnio 1 dalis bei 3 dalies a ir b punktai.

Dėl Vyriausybės argumento, kad nebuvo išnaudotos gynybos priemonės, Teismas pažymi, kad savo skunduose dėl nuosprendžio pareiškėjas skundė tai, kad kaltinimo pakeitimas pažeidė jo gynybos teises. Be to, neginčijama tai, kad kaltinimas, pagal kurį pareiškėjas buvo nuteistas, t. y. tarnybos pareigų neatlikimas dėl nerūpestingumo pagal Baudžiamojo kodekso 288 straipsnį, valstybės vidaus baudžiamojoje teisėje laikomas lengvesniu už kaltinimą piktnaudžiavimu tarnyba pagal Baudžiamojo kodekso 285 straipsnį ar už

bet kuri kitą pareiškėjui, prieš jį nuteisiant, pateiktą kaltinimą. Todėl Teismas pastebi, kad Baudžiamojo proceso kodekso 280 straipsnis, kuriuo remiasi Vyriausybė, neleido pareiškėjui prašyti padaryti teismo nagrinėjimo pertrauką dėl kaltinimo pakeitimo šioje byloje (žr. „Bylai reikšmingų vidaus teisės nuostatų“ dalį).

Be to, Teismas pastebi, kad, nors Vyriausybė teigia, kad pareiškėjui buvo „pasiūlyta padaryti pertrauką pasirengti gynybai“, bet ji nepatikslina, kad iš tikrųjų jam buvo pasiūlyta padaryti pertrauką gynybai nuo kaltinimo pagal Baudžiamojo kodekso 288 straipsnį, kuri įgalintų jį pasirengti gynybai konkrečiai šiuo aspektu. Apeliacinis teismas savo 1998 m. rugsėjo 9 dienos sprendime taip pat nepasakė, kad pareiškėjui buvo pasiūlyta tokia pertrauka. Iš to seka, kad Apeliacinio teismo minėta ir Vyriausybės nuomonėje nurodyta „pertrauka“ šiuo aspektu nebuvo teisinės gynybos priemonė Konvencijos 35 straipsnio 1 dalies prasme.

Teismas yra įtikintas, kad pareiškėjas šios pareiškimo dalies atžvilgiu išnaudojo visas prieinamas vidaus teisinės gynybos priemones, kaip reikalauja Konvencijos 35 straipsnio 1 dalis.

Teismas išnagrinėjo kitas šalių pastabas dėl šio bylos aspekto. Jis laiko, kad ši pareiškimo dalis kelia sudėtingus faktų ir teisės klausimus, kurių išsprendimas turėtų priklausyti nuo bylos esmės nagrinėjimo. Todėl ji negali būti laikoma aiškiai nepagrįsta Konvencijos 35 straipsnio 3 dalies prasme. Joks kitas pagrindas paskelbti ją nepriimtina nėra nustatytas.

4. Remdamasis Konvencijos 6 straipsnio 1 ir 2 dalimis pareiškėjas taip pat skundžiasi dėl teisingumo ir nekaltumo prezumpcijos principų pažeidimų, klaidingų išvadų dėl faktų ir valstybės vidaus teisės bei dėl netinkamos baudsmės.

Dėl pareiškėjo skundo, kad valstybės vidaus teismai neužtikrino jam teisingo proceso, kadangi jie klaidingai jį nuteisė, Teismas primena, kad peržiūrėti vidaus teisminių institucijų tariamai padarytas faktų ir teisės klaidas nėra jo užduotis ir kad, pagal bendrą taisyklę, įvertinti jiems pateiktus įrodymus bei taikyti valstybės vidaus teisę turi nacionaliniai teismai. Teismo užduotis yra nustatyti, ar vertinant apskritai procesas buvo teisingas (žr., *mutatis mutandis*, *Bernard v. France*, no. 22885/93, 1998-04-23, ECHR 1998-II, p. 879, § 37).

Neginčijama tai, kad pareiškėjas buvo nuteistas kompetentingų teismų ir nubaustas pagal valstybės vidaus baudžiamosios teisės reikalavimus. Pareiškėjas nepateikė įrodymų, kad nacionalinės valdžios institucijos buvo nepakankamai nešališkos ar pažeidė nekaltumo prezumpciją.

Esant šioms aplinkybėms Teismas pripažįsta, kad šie skundai neatskleidžia Konvencijos 6 straipsnio 1 ar 2 dalies pažeidimo. Iš to seka, kad ši pareiškimo dalis yra aiškiai nepagrįsta Konvencijos 35 straipsnio 3 dalies prasme. Todėl ji turi būti atmesta pagal 35 straipsnio 4 dalį.

Dėl šių priežasčių Teismas vienbalsiai

SKELBIA PRIIMTINU, iš anksto nenusprendamas dėl esmės, pareiškėjo skundą pagal Konvencijos 6 straipsnį dėl kaltinimo jam pakeitimo;

SKELBIA NEPRIIMTINA likusią pareiškimo dalį.

S. DOLLÉ
Kanclerė

J.-P. COSTA
Pirmininkas